Διασχολικό Δίκτυο Γλωσσικού Γραμματισμού
(Σχολείων αρμοδιότητας της Σχολικής Συμβούλου Φιλολόγων Βασιλείας Καλοκύρη)

Παραγωγή Υλικού στο Πλαίσιο του Δικτύου
Συμβουλευτική-Συντονισμός: Β. Καλοκύρη

Φύλλο Εργασίας για την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας

Ειρήνη Σπυριδάκη, Φιλόλογος
Μέλος του Διασχολικού Δικτύου Γλωσσικού Γραμματισμού
Υπεύθυνη Σχολικής Βιβλιοθήκης

Στόχος δραστηριότητας: Η διασύνδεση της διδασκαλίας του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας με τη ενθάρρυνση των μαθητών να επιλέγουν και να μελετούν λογοτεχνικά βιβλία που φιλοξενούνται στη δανειστική βιβλιοθήκη του σχολείου, τα οποία ανταποκρίνονται στους προβληματισμούς και τα ενδιαφέροντά τους. Παράλληλα, οι μαθητές ασκούνται σε γλωσσικές ασκήσεις έκφρασης (κλειστού και ανοικτού τύπου).
Η δραστηριότητα πραγματοποιείται **εντός του χώρου της βιβλιοθήκης** του σχολείου, στην οποία μεταφέρονται οι μαθητές ενός τμήματος, ώστε βιωματικά να έρθουν σε επαφή με τα βιβλία (λογοτεχνικά ή μη) που περιέχονται στο παρακάτω Φύλλο Εργασίας.

Φύλλο Εργασίας

Θεματική: Ανακαλύπτοντας τον εαυτό μας

1. **Επισκέπτεστε ένα βιβλιοπωλείο, προκειμένου να αγοράσετε ένα λογοτεχνικό βιβλίο που αναφέρεται σε προβληματισμούς των εφήβων. Ποια από τα παρακάτω εξώφυλλα θα σας κινούσαν το ενδιαφέρον; Αιτιολογήστε σύντομα την απάντησή σας.**

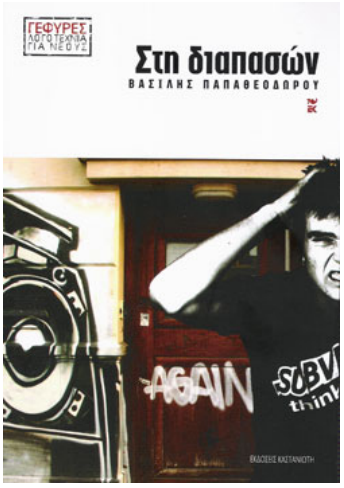

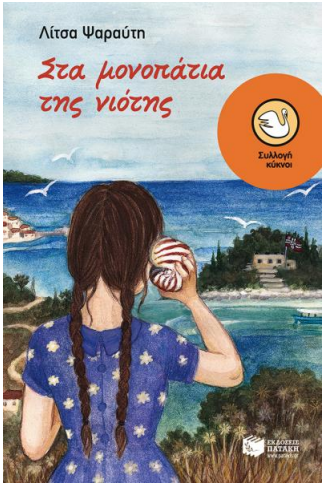

……
……
……
……
……
……
……

2. Στο πλαίσιο της αναζήτησης ενός νεανικού μυθιστορήματος, διαβάζετε τα οπισθόφυλλα των παρακάτω βιβλίων. Ποια νομίζετε ότι αφορούν σε προβληματισμούς των νέων της ηλικίας σας;

Α. *Όταν η οικονομική κρίση «βάζει λουκέτο» στο κατάστημα του πατέρα της, η πλούσια ζωή της νεαρής Ηλέκτρας ανατρέπεται.*

Όλα τής είναι καινούρια: το δημόσιο γυμνάσιο, το μικρό σπίτι στο ισόγειο των παππούδων της, η κατάθλιψη του πατέρα της, που βρίσκει διέξοδο στο αλκοόλ. Η μόνη χαρά της είναι το αγόρι που γνώρισε στο facebook, που τον εμπιστεύτηκε, που πίστεψε ότι την ερωτεύτηκε, αλλά που η σχέση τους θα έχει οδυνηρότατη εξέλιξη.

Το μυθιστόρημα, καίριο και δυνατό, αγγίζει σύγχρονα θέματα. Την αποξένωση της οικογένειας, τους κινδύνους από τον εκφοβισμό στα σχολεία, αλλά και τη δύναμη που χρειάζεται για να ξαναβρεί κανείς τον εαυτό του (Ποτέ μα ποτέ ξανά, Λ. Ψαραύτη).

Β. *Πώς ο Ήλιος παράγει ενέργεια; Τι είναι τα ορυκτά καύσιμα; Τι συμβαίνει βαθιά μέσα στον πυρήνα της Γης; Πώς το νερό επηρεάζει τον καιρό; Γιατί η θάλασσα είναι μπλε; Πώς θα παράγεται η ενέργεια στο μέλλον; Μέσα από τις σελίδες των εκπληκτικών αυτών βιβλίων με τις ειδικές αναδιπλούμενες εικόνες, θα μάθουμε όλα τα μυστικά του κόσμου που μας περιβάλει. Επιστήμη για όλους ,γιατί η επιστήμη βρίσκεται παντού γύρω μας (Ενέργεια, Woodford Chris).*

Γ. *Δεκατέσσερις έφηβοι από μια υποβαθμισμένη περιοχή πολύ κοντά στο κέντρο της Αθήνας, περιμένουν –ο καθένας για τον δικό του λόγο– το αποχαιρετιστήριο πάρτι του γυμνασίου, το οποίο θα γίνει στον χώρο του σχολείου τους.*

Όμως, μια σειρά ατυχών συμπτώσεων και ένας ασυνείδητος μικροκακοποιός αδερφός οδηγούν μια παρέα από κλεφτρόνια στο σχολείο το βράδυ της προηγουμένης, με σκοπό να κλέψουν τα ακριβά ηχητικά μηχανήματα που βρίσκονται κλειδωμένα στο σχολείο.

Την ίδια ώρα, ένας από τους έφηβους ήρωες καταφέρνει να τους φωτογραφίσει και να εκβιάσει τον αρχηγό τους ώστε να επιστρέψει τα κλοπιμαία στο σχολείο πριν το μεσημέρι, για να μπορέσει να γίνει το πάρτι.

Αυτό που ακολουθεί είναι από τη μία ο αγώνας της συμμορίας να κρατήσει με νύχια και με δόντια τα ακριβά μηχανήματα, κι από την άλλη αυτός όλων των συμμαθητών να πάρουν πίσω τα μηχανήματα ώστε να γίνει το πάρτι. Στην πλοκή αυτή ξετυλίγονται σε πρώτο πρόσωπο οι φωνές των δεκατεσσάρων εφήβων, οι αναζητήσεις, οι ανησυχίες, οι πόθοι και οι έρωτές τους, δημιουργώντας τελικά μια ολοζώντανη τοιχογραφία του κόσμου τους.

Γιατί –όπως φαίνεται σίγα σιγά– το πάρτι είναι μόνο η αφορμή για να έρθουν όλοι πιο κοντά, να γνωρίσουν τα όριά τους (αλλά κι αυτά του διπλανού τους), να συγκρουστούν, να φιλοσοφήσουν, να εκμυστηρευτούν, να αγκαλιαστούν, να ερωτευτούν, να θρηνήσουν και, πάνω απ' όλα, να ονειρευτούν. Να συνειδητοποιήσουν, τελικά, ότι ζουν σ' έναν υπέροχο κόσμο γιατί, παρότι ζουν στην πληγιασμένη πλευρά της πόλης, μπορούν να μεταποιούν τη σκοτεινή ύλη της καθημερινότητάς τους σε γέλιο, αγκαλιές κι αγάπη. Μπορούν ακόμα να κουρδίζουν πότε πότε το «εγώ» τους στην κλίμακα του «εμείς». (Φ. Μανδηλαράς, Υπέροχος κόσμος).

Δ. *Από πολύ μικρή ηλικία και πολύ γρήγορα ανακαλύπτουμε ότι πολλές ιδέες έρχονται σε αντιπαράθεση μεταξύ τους κι ότι ακριβώς αυτό μας βοηθάει να τις κατανοήσουμε. Το ψηλά είναι το αντίθετο του χαμηλά, το κρύο το αντίθετο του ζεστού, το σκοτάδι το αντίθετο του φωτός. Όσο μεγαλώνουμε, ο τρόπος σκέψης μας γίνεται όλο και πιο εκλεπτυσμένος και μπορούμε πια να αντιληφθούμε έννοιες που είναι πολύ πιο αφηρημένες και πιο περίπλοκες. Παρ' όλ' αυτά, έχουμε ακόμα ανάγκη τις αντιθέσεις, γιατί πάνω σ' αυτές δομείται το πνεύμα μας και μαθαίνουμε να σκεφτόμαστε. Πώς να αντιληφθεί κανείς το πνεύμα, αν δεν το φέρει σε αντιπαράθεση με το σώμα, πώς να αντιληφθεί το άπειρο αν δεν το φέρει σε αντιπαράθεση με το πεπερασμένο, ή το είναι αν δεν το φέρει σε αντιπαράθεση με το φαίνεσθαι;*

Αυτό το βιβλίο περιέχει δώδεκα ζεύγη αντιθέτων, τα οποία ορίζονται αρχικά με βάση την αντιπαράθεσή τους, στη συνέχεια συνδέονται με μια ερώτηση και ακολουθεί ένα συμπέρασμα που δείχνει πώς το καθένα συναρτάται με το άλλο. Οι εξαιρετικές εικόνες που συνοδεύουν τους συλλογισμούς δίνουν ζωή στις ιδέες, γιατί οι ιδέες τρέφονται από εικόνες, όπως το αφηρημένο τρέφεται από το αντίθετό του, δηλαδή το συγκεκριμένο. Ένα απολαυστικό βιβλίο για να μάθουμε να σκεφτόμαστε - ένα βιβλίο μοναδικό... (Το βιβλίο των μεγάλων φιλοσοφικών αντιθέσεων, Οσκάρ Μπενιφιέ)

Ε. *Με τη συμπλήρωση 40 χρόνων από τον θάνατο του Νίκου Καββαδία, οι Εκδόσεις Άγρα τιμούν τη μνήμη του ποιητή με την φωτολιθογραφική ανατύπωση της πολυτελούς καλλιτεχνικής έκδοσης της συλλογής «Πούσι» του 1947 από τις Εκδόσεις Α. Καραβία, με τις ξυλογραφίες σε όρθιο ξύλο που φιλοτέχνησαν λόγω της "αγάπης τους για το έργο του ποιητή" οι ζωγράφοι-χαράκτες Γ. Βακαλό, Γ. Βελισσάρης, Δ. Γιαννουκάκης, Ι. Μόραλης, Γ. Μόσχος, Α. Τάσος, Α. Κορογιαννάκης.*

Το καθένα από τα δεκατέσσερα ποιήματα της συλλογής φιλοτεχνήθηκε από έναν από τους καλλιτέχνες σε τετρασέλιδο με ξυλογραφίες, κοσμήματα και πρωτογράμματα με ειδικά επιλεγμένα χρώματα. (Ν. Καββαδίας, Πούσι).

3. Πώς θα χαρακτηρίζατε τα παρακάτω άτομα που παραδέχονται τα ακόλουθα:

«Δεν μπορώ να συγκρατήσω τα νεύρα μου»

Α. νηφάλιο Β. νευρικό Γ. αγχωτικό

«Κλαίω πολύ εύκολα»

Α. ευσυγκίνητο Β. αφελή Γ. αδύναμο

«Μου αρέσει να περπατώ στη φύση»

Α. ονειροπόλο Β. φυσιολάτρη Γ. μελαγχολικό.

«Με ενοχλεί όταν οι άλλοι δε με αποδέχονται»

Α. εγωκεντρικό Β. ανασφαλή Γ. κοινωνικό

«Εκτιμώ ιδιαίτερα την ειλικρίνεια των άλλων»

Α. ευσυνείδητο Β. έντιμο Γ. ειλικρινή

4. Συμπληρώστε τις καταλήξεις στις παρακάτω λέξεις:

1. Μιλάει μια γυναίκα: *Είμαι αγχωτικ…, καλόκαρδ…, νευρικ…, αφελ… και ειλικριν…*
2. Μιλάει ένας άνδρας: *Είμαι φιλόζω…, δίκαι…, εργασιομαν…, υπεύθυν… και ευσυνείδητ…*

5. Συζητούν δύο φίλοι που γνωρίζονται από παλιά. Κάποιος από τους δύο όμως αγνοεί τη σημασία ορισμένων λέξεων. Ποιος νομίζετε ότι είναι; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Α. Στη δουλειά μου φροντίζω να είναι συνεπής. Ό, τι μου αναθέτουν το διεκπεραιώνω στην ώρα του.

Β. Κι εγώ πιστεύω πως σε χαρακτηρίζει η συνέπεια. Δεν έχεις αποκαλύψει τίποτα απ' όσα σου έχω εμπιστευθεί. Γι' αυτό είσαι φίλος μου.

6. Επιλέξτε πέντε επίθετα με τα οποία θα χαρακτηρίζατε τον εαυτό σας σ' έναν άγνωστο και άλλα πέντε με τα οποία θα χαρακτηρίζατε τον εαυτό σας σε έναν φίλο σας.

……..
……..
……..